Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (druhého senátu)

25. července 2018 *

„Řízení o předběžné otázce – Životní prostředí – Směrnice 92/43/ES – Ochrana přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin – Článek 6 odst. 3 a 4 – Posouzení důsledků plánu nebo projektu pro chráněnou lokalitu – Plán nebo projekt, který s lokalitou přímo nesouvisí nebo není pro péči o ni nezbytný – Projekt větrné farmy – Směrnice 2009/147/ES – Ochrana volně žijících ptáků – Článek 4 – Zvláště chráněná oblast (ZCHO) – Příloha I – Moták pilich (*Circus cyaneus*) – Vhodné stanoviště proměnlivé v průběhu času – Dočasné či trvalé snížení rozlohy potřebných území – Opatření, která jsou součástí projektu a jejichž účelem je zajistit, aby po dobu trvání projektu nebyla rozloha, která může skutečně chránit přírodní stanoviště daného druhu, snížena a případně mohla být i zvýšena“

Ve věci C-164/17,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Supreme Court (Nejvyšší soud, Irsko) ze dne 20. března 2017, došlým Soudnímu dvoru dne 3. dubna 2017, v řízení

Edel Grace,

Peter Sweetman

proti

An Bord Pleanála,

za přítomnosti:

ESB Wind Developments Ltd,

Coillte,

The Department of Arts Heritage and the Gaeltacht,

SOUDNÍ DVŮR (druhý senát),

ve složení M. Ilešič, předseda senátu, A. Rosas, C. Toader (zpravodajka), A. Prechal a E. Jarašiūnas, soudci,

generální advokát: E. Tančev,

vedoucí soudní kanceláře: R. Schiano, rada,

* Jednací jazyk: angličtina.

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 1. února 2018,

s ohledem na vyjádření předložená:

– za E. Grace a P. Sweetmana O. Collinsem, barrister, a J. Devlinem, SC, zmocněnými O. Clarke a A. O'Connell, solicitors,

– za An Bord Pleanála F. Valentinem, barrister, a N. Butler, SC, zmocněnými A. Doylem a B. Slatterym, solicitors,

– za ESB Wind Developments Ltd a Coillte R. Mulcahym a D. McDonaldem, SC, jakož i A. Carroll, BL, zmocněnými D. Spence, solicitor,

– za nizozemskou vládu M. Bulterman a C. S. Schillemans, jako zmocněnkyněmi,

– za Evropskou komisi E. Manhaevem a C. Hermesem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 19. dubna 2018,

vydává tento

Rozsudek

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 6 odst. 3 a 4 směrnice Rady 92/43/EHS ze dne 21. května 1992 o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (Úř. věst. 1992, L 206, s. 7; Zvl. vyd. 15/02, s. 102, dále jen „směrnice o stanovištích").

2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi Edel Grace a Peterem Sweetmanem na straně jedné a An Bord Pleanála (státní komise pro odvolání ve věcech územního plánování, Irsko, dále jen „An Bord") na straně druhé, jehož předmětem je rozhodnutí posledně uvedené udělit povolení ESB Wind Developments Ltd a Coillte pro projekt větrné farmy ve zvláště chráněné oblasti, která byla takto označena z důvodu, že se v ní nachází přírodní stanoviště chráněného druhu.

Právní rámec

Unijní právo

Směrnice o ptácích

3 V souladu s čl. 1 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/147/ES ze dne 30. listopadu 2009 o ochraně volně žijících ptáků (Úř. věst. 2010, L 20, s. 7, dále jen „směrnice o ptácích") se tato směrnice týká ochrany všech druhů ptáků přirozeně se vyskytujících ve volné přírodě na evropském území členských států, na něž se vztahuje Smlouva o FEU. Zahrnuje ochranu, regulování těchto druhů a péči o ně a stanoví pravidla pro jejich využívání.

4 Článek 4 této směrnice stanoví:

„1. Druhy uvedené v příloze I musí být předmětem zvláštních opatření týkajících se ochrany jejich stanovišť s cílem zajistit přežití těchto druhů a rozmnožování v jejich areálu rozšíření.

V této souvislosti musí být brány v úvahu

a) druhy ohrožené vyhubením;

b) druhy citlivé vůči specifickým změnám na jejich stanovišti;

c) druhy pokládané za vzácné s ohledem na málo početné populace nebo prostorově omezené místní rozšíření;

d) ostatní druhy vyžadující zvláštní pozornost z důvodů specifického charakteru jejich stanoviště.

Trendy a kolísání početnosti populací musí být zohledněny jako podklady pro hodnocení.

Členské státy především označí území nejvhodnější z hlediska počtu druhů a rozlohy jako zvláště chráněné oblasti určené pro ochranu těchto druhů, přičemž vezmou v úvahu jejich požadavky na ochranu na pevnině a na moři v zeměpisné oblasti, na niž se tato směrnice vztahuje.

[…]

4. S ohledem na ochranu oblastí uvedených v odstavcích 1 a 2 přijmou členské státy vhodná opatření pro předcházení znečišťování nebo poškozování stanovišť nebo jakýmkoli rušivým zásahům, které negativně ovlivňují ptáky, pokud by mohly být významné z hlediska cílů tohoto článku. Členské státy musí rovněž usilovat o předcházení znečišťování nebo poškozování stanovišť mimo tyto chráněné oblasti.“

5 Mezi druhy uvedené v příloze I zmíněné směrnice spadá moták pilich (*Circus cyaneus*).

Směrnice o stanovištích

6 Desátý bod odůvodnění směrnice o stanovištích zní:

„vzhledem k tomu, že musí být přiměřeně hodnoceny veškeré plány a programy, které by mohly významně ovlivnit cíle ochrany v lokalitě, která již byla k ochraně navržena nebo bude navržena v budoucnosti“.

7 Článek 2 této směrnice stanoví:

„1. Cílem této směrnice je přispět k zajištění biologické rozmanitosti prostřednictvím ochrany přírodních stanovišť a volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin na evropském území členských států, na které se vztahuje Smlouva [o FEU].

2. Cílem opatření přijímaných na základě této směrnice je zachování nebo obnova příznivého stavu z hlediska ochrany u přírodních stanovišť, druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin v zájmu Společenství.

3. Opatření přijímaná na základě této směrnice musí brát v úvahu hospodářské, sociální a kulturní požadavky a regionální a místní charakteristiky.“

8 Článek 6 uvedené směrnice stanoví:

„1. Pro zvláštní oblasti ochrany stanoví členské státy nezbytná ochranná opatření zahrnující v případě potřeby odpovídající plány péče vypracované speciálně pro dané lokality nebo integrované do jiných plánů rozvoje a vhodná opatření právního, správního nebo smluvního charakteru, která odpovídají ekologickým požadavkům typů přírodních stanovišť uvedených v příloze I a druhů uvedených v příloze II, jež se na těchto lokalitách vyskytují.

2. Členské státy přijmou vhodná opatření, aby v oblastech zvláštní ochrany vyloučily poškozování přírodních stanovišť a stanovišť druhů ani k vyrušování druhů, pro něž jsou tato území určena, pokud by takové vyrušování mohlo být významné ve vztahu k cílům této směrnice.

3. Jakýkoli plán nebo projekt, který s určitou lokalitou přímo nesouvisí nebo není pro péči o ni nezbytný, avšak bude mít pravděpodobně na tuto lokalitu významný vliv, a to buď samostatně, nebo v kombinaci s jinými plány nebo projekty, podléhá odpovídajícímu posouzení jeho důsledků pro lokalitu z hlediska cílů její ochrany. S přihlédnutím k výsledkům uvedeného hodnocení důsledků pro lokalitu a s výhradou odstavce 4 schválí příslušné orgány příslušného státu tento plán nebo projekt teprve poté, co se ujistí, že nebude mít nepříznivý účinek na celistvost příslušné lokality, a co si v případě potřeby opatří stanovisko široké veřejnosti.

4. Pokud navzdory negativnímu výsledku posouzení důsledků pro lokalitu musí být určitý plán nebo projekt z naléhavých důvodů převažujícího veřejného zájmu, včetně důvodů sociálního a ekonomického charakteru, přesto uskutečněn a není-li k dispozici žádné alternativní řešení, zajistí členský stát veškerá kompenzační opatření nezbytná pro zajištění ochrany celkové soudržnosti sítě NATURA 2000. O přijatých kompenzačních opatřeních uvědomí Komisi.

Jestliže se na dotyčné lokalitě vyskytují prioritní typy přírodních stanovišť a/nebo prioritní druhy, pak mohou být uplatněny pouze důvody související s ochranou lidského zdraví a veřejné bezpečnosti s nesporně příznivými důsledky mimořádného významu pro životní prostředí nebo jiné naléhavé důvody převažujícího veřejného zájmu podle stanoviska Komise.“

9 Podle článku 7 směrnice o stanovištích se povinnosti vyplývající z ustanovení čl. 6 odst. 2 až 4 této směrnice vztahují na zvláště chráněné oblasti (dále jen „ZCHO“) podle směrnice o ptácích.

Spor v původním řízení a předběžná otázka

10 Spor v původním řízení se týká projektu větrné farmy, který má být společně vyvinut a řízen Coillte, veřejným podnikem lesního hospodářství a společností ESB Wind Developments, a který je umístěn v ZCHO od místní komunikace Slieve Felim k horám Silvermines (hrabství Limerick a Tipperary, Irsko) (dále jen „dotčený projekt“).

11 Toto území bylo označeno jako ZCHO ve smyslu čl. 4 odst. 1 čtvrtého pododstavce směrnice o ptácích z důvodu skutečnosti, že se na něm nachází přírodní stanoviště druhu ptáka uvedeného v příloze I této směrnice, a sice motáka pilicha. Uvedené území, jež se rozkládá na ploše 20 935 hektarů, zahrnuje zejména neosazené plochy rašelinišť a vřesovišť, jakož i 12 078 hektarů zalesněné plochy. Celý tento prostor je z důvodu svých charakteristik potenciálně vhodný k tomu, aby sloužil jako stanoviště pro tento druh.

12 Podle předkládajícího soudu má dotčený projekt zabírat plochu 832 hektarů ZCHO, jež je převážně pokryta jehličnatými lesy, které zahrnují porosty v první a druhé rotaci, jakož i neosazenými rašeliništi a vřesovišti. Výstavba šestnácti větrných turbín a okolní infrastruktury vyžaduje pokácení stromů na každém z míst jejich vztyčení. Podle odhadu činí plocha dotčená pokácením stromů 41,7 hektaru. Projekt by vedl k trvalému zničení 9 hektarů stanoviště, které odpovídají zastavěné ploše, jakož i k dočasnému odstranění 1,7 hektaru plochy stanoviště použitých pro výstavbu dočasných vyrovnávacích nádrží. Vzhledem také k předpokladu, že tito ptáci by nevlétali za potravou do okruhu 250 m od větrné turbíny, uvedený soud uvádí, že celková ztráta potravní oblasti může z tohoto důvodu činit 162,7 hektaru.

13 K dotčenému projektu je přiložen plán péče o stanoviště a druhy (dále jen „plán péče“). Tento plán, který má být realizován v průběhu pěti let, zahrnuje opatření ke zmírnění případných účinků větrné farmy na potravní oblast motáka pilicha. Zaprvé v souladu s plánem péče by tři v současnosti osazené

plochy rašelinišť o celkové rozloze 41,2 hektaru, přičemž 14,2 hektaru z této rozlohy se nachází ve vzdálenosti do 250 metrů od větrné turbíny, byly uvedeny do původního stavu. Zadruhé, v průběhu vývojové fáze dotčeného projektu by uvedený plán podrobil 137,3 hektaru lesa v druhé rotaci „citlivé“ péči, jež předpokládá kácení a nahrazování stávajícího lesa s uzavřenými korunami tak, aby byly neustále k dispozici jako potravní stanoviště 137,3 hektaru lesa s otevřenými korunami, s cílem zajistit potravní stanoviště vhodné pro motáka pilicha a ekologický koridor mezi dvěma územími otevřených bažin. Toto kácení by mělo být realizováno postupně, počínaje prvním rokem před zahájením výstavby. Zatřetí stavební práce by měly v zásadě být omezeny na období mimo hlavní hnízdní sezónu motáka pilicha.

14 Rozhodnutím ze dne 22. července 2014 An Bord rozhodla o schválení dotčeného projektu z důvodu, že nemá nepříznivý účinek na celistvost ZCHO.

15 Edel Grace a P. Sweetman podali žalobu k High Court (Vrchní soud, Irsko), kterou napadli rozhodnutí An Bord. Rozhodnutími ze dne 1. října a 4. prosince 2015 tento soud zamítl jejich žalobu a potvrdil rozhodnutí An Bord.

16 Rozhodnutím ze dne 26. února 2016 bylo E. Grace a P. Sweetmanovi povoleno podat proti tomuto rozhodnutí odvolání k předkládajícímu soudu, Supreme Court (Nejvyšší soud, Irsko). Rozsudkem ze dne 24. února 2017 tento soud rozhodl s konečnou platností o dvou ze tří odvolacích důvodů. Konečný výsledek uvedeného odvolání však závisí na výkladu čl. 6 odst. 3 a 4 směrnice o stanovištích.

17 Podle E. Grace a P. Sweetmana měla An Bord konstatovat, že dotčený projekt a plán péče, který je k němu přiložen, zahrnují kompenzační opatření, takže měla provést posouzení a zohlednit přitom kritéria stanovená v čl. 6 odst. 4 uvedené směrnice.

18 An Bord a vedlejší účastníci v původním řízení tvrdí, že za účelem posouzení, zda projekt může mít nepříznivý účinek na celistvost ZCHO ve smyslu čl. 6 odst. 3 směrnice o stanovištích, je třeba zohlednit skutečnost, že žádná část zalesněné plochy lokality nezůstane trvale ve stavu, který by skýtal vhodné stanoviště.

19 V této souvislosti předkládající soud poznamenává, že moták pilich je pták vyskytující se především v otevřené krajině, vyžadující rozsáhlé plochy území, kde může shánět potravu. Stavění hnízda je naproti tomu méně závislé na faktoru tohoto druhu a může probíhat na užším zeměpisném prostoru a v různých typech stanovišť. Kromě toho pokles počtu populace chráněného druhu vyplývá více z možného poškození potravní oblasti, než oblasti hnízdění. Tento soud podotýká, že i když neosazené bažiny a vřesoviště byly tradičně považovány za základní stanoviště motáka pilicha, bylo nicméně uvedeno, že s rozšířením komerčního lesního hospodářství nabízí výsadba mladých jehličnanů na rašeliništích možnost, aby tam moták pilich hledal potravu. Z těchto úvah tedy naopak vyplývá, že les, ve kterém nedochází k prořezávání nebo těžbě, nýbrž je jednoduše ponechán růstu, jehož výsledkem jsou uzavřené koruny, tak nebude vhodným potravním stanovištěm.

20 Ze spisu předloženého Soudnímu dvoru vyplývá, že komerční lesní hospodářství vykazuje průměrný cyklus v délce 40 let, který zahrnuje dvě fáze rotace. Části oblasti, v nichž porosty dospějí na konci první fáze, a mají tudíž uzavřené koruny, jsou vykáceny. Poté následuje fáze opětovné výsadby, která opět vytvoří část oblasti, která má otevřené koruny a která je příznivá pro potravu motáka pilicha. Z toho vyplývá, že potravní oblast tohoto druhu v ZCHO se neustále mění a závisí na těchto fázích souvisejících s péčí o les. Absence aktivní péče o lesní porost by tedy sama o sobě vedla ke ztrátě potravního stanoviště motáka pilicha v důsledku postupného zániku částí oblasti s otevřenými korunami. Podle dostupných studií se totiž populace chráněného druhu mění směrem nahoru nebo dolů v závislosti na existenci lesního porostu s otevřenými korunami. V projednávaném případě bude podíl lesa s otevřenými korunami postupně klesat ze 14 % celkové zalesněné půdy v letech 2014 až 2018 na 8 % v letech 2024 až 2028.

21 Předkládající soud má za to, že mu přísluší určit, zda An Bord neprávem shledala, že dotčený projekt a plán péče obsahují zmírňující opatření, která ji opravňovala provést posouzení pouze ve smyslu čl. 6 odst. 3 směrnice o stanovištích.

22 V tomto ohledu si tento soud klade otázku, zda musí být toto ustanovení vykládáno v tom smyslu, že opatření navržená v rámci plánu péče, který tvoří přílohu dotčeného projektu, jejichž cílem je zajistit, aby celková plocha vhodného přírodního stanoviště nebyla snížena, a mohla být dokonce zvýšena, mohou být v projednávané věci kvalifikována jako zmírňující opatření, nebo musí být považována za kompenzační opatření ve smyslu čl. 6 odst. 4 směrnice o stanovištích.

23 S ohledem na tyto úvahy se Supreme Court (Nejvyšší soud) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Pokud

a) je hlavním účelem chráněné lokality poskytování stanoviště konkrétnímu druhu,

b) povaha stanoviště, které daný druh využívá, je taková, že v té části lokality, která je využívána, nutně dojde v průběhu času ke změnám, a

c) jako součást navrhovaného stavebního projektu má být vypracován plán péče pro celou lokalitu (včetně změn v péči o části lokality, které nebudou přímo ovlivněny samotným projektem), jehož cílem bude zajistit, že velikost lokality, která je vhodná jako stanoviště, se v žádném okamžiku nesníží, a dokonce může dojít k jejímu zvýšení; ale

d) některé části této lokality přijdou po dobu existence stavebního projektu o potenciál poskytovat vhodné stanoviště,

mohou být taková opatření, jaká jsou popsána v bodě c), považována za zmírňující?“

K předběžné otázce

24 Především je třeba uvést, že i přesto, že otázka formulovaná předkládajícím soudem neobsahuje žádný odkaz na ustanovení unijního práva, uvedená otázka, která musí být vykládána ve světle upřesnění obsaženého v žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, se týká výkladu čl. 6 odst. 3 a 4 směrnice o stanovištích.

25 Dále, pokud jde o znění položené otázky, je třeba dodat, že článek 6 této směrnice neobsahuje žádný odkaz na pojem „zmírňující opatření“ (rozsudky ze dne 21. července 2016, Orleans a další, C-387/15 a C-388/15, EU:C:2016:583, bod 57, jakož i ze dne 12. dubna 2018, People Over Wind a Sweetman, C-323/17, EU:C:2018:244, bod 25).

26 V tomto ohledu Soudní dvůr již uvedl, že užitečný účinek ochranných opatření uvedených v článku 6 směrnice o stanovištích má spočívat v předcházení tomu, aby příslušný vnitrostátní orgán prostřednictvím tzv. zmírňujících opatření, která však ve skutečnosti odpovídají kompenzačním opatřením, obcházel zvláštní postupy stanovené v tomto článku tím, že na základě odstavce 3 uvedeného článku schválí projekty, které mají nepříznivý účinek na celistvost příslušné lokality (rozsudek ze dne 21. července 2016, Orleans a další, C-387/15 a C-388/15, EU:C:2016:583, bod 58, jakož i citovaná judikatura).

27 Konečně, pokud jde o oblasti označené jako ZCHO, jsou povinnosti vyplývající z čl. 4 odst. 4 první věty směrnice o ptácích v souladu s článkem 7 směrnice o stanovištích nahrazeny povinnostmi vyplývajícími z čl. 6 odst. 3 směrnice o stanovištích, a to ode dne provádění této směrnice nebo ode dne označení podle směrnice ptácích podle toho, které datum je pozdější [rozsudek ze dne 17. dubna 2018, Komise v. Polsko (Bělověžský prales), C-441/17, EU:C:2018:255, bod 109 a citovaná judikatura].

28 Z toho vyplývá, že je třeba mít za to, že podstatou otázky předkládajícího soudu je, zda článek 6 směrnice o stanovištích musí být vykládán v tom smyslu, že pokud má být projekt realizován v lokalitě určené k ochraně a zachování druhů, jejíž rozloha vhodná k uspokojení potřeb chráněného druhu se v průběhu času mění, a pokud takový projekt bude mít za následek, že některé části této lokality dočasně či trvale již nebudou s to poskytnout stanoviště vhodné pro dotčený druh, lze okolnost, že tento projekt zahrnuje opatření, jejichž cílem je zajistit – po provedení odpovídajícího posouzení důsledků uvedeného projektu a po dobu trvání uvedeného projektu – aby část uvedené lokality, která může v praxi poskytnout vhodné stanoviště, nebyla zmenšena, a případně mohla být zvětšena, zohlednit pro účely posouzení, které musí být provedeno podle odstavce 3 tohoto článku a jehož cílem je zajistit, aby dotčený projekt neměl nepříznivý účinek na celistvost dotyčné lokality, nebo zda taková okolnost případně spadá pod odstavec 4 téhož článku.

29 Článek 6 směrnice o stanovištích ukládá členským státům řadu povinností a zvláštních postupů, které mají zabezpečit, jak vyplývá z čl. 2 odst. 2 této směrnice, zachování, nebo případně obnovu příznivého stavu z hlediska ochrany u přírodních stanovišť a druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, na nichž má zájem Unie, k dosažení obecnějšího cíle téže směrnice, kterým je zajistit vysokou úroveň ochrany životního prostředí, pokud jde o lokality chráněné podle této směrnice [v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 8. listopadu 2016, Lesoochranárske zoskupenie VLK, C-243/15, EU:C:2016:838, bod 43, a ze dne 17. dubna 2018, Komise v. Polsko (Bělověžský prales), C-441/17, EU:C:2018:255, bod 106].

30 V této souvislosti tvoří ustanovení článku 6 směrnice o stanovištích jeden celek s ohledem na cíle ochrany sledované touto směrnicí. Účelem odstavců 2 a 3 tohoto článku je totiž zajišťovat stejnou úroveň ochrany přírodních stanovišť a stanovišť druhů, kdežto odstavec 4 uvedeného článku představuje pouze výjimku z druhé věty uvedeného odstavce 3 (rozsudek ze dne 12. dubna 2018, People Over Wind a Sweetman, C-323/17, EU:C:2018:244, bod 24, jakož i citovaná judikatura).

31 Podle desátého bodu odůvodnění směrnice o stanovištích musí být přiměřeně hodnoceny veškeré plány a programy, které by mohly významně ovlivnit cíle ochrany v lokalitě, která již byla k ochraně navržena nebo bude navržena v budoucnosti. Tento bod odůvodnění nachází vyjádření v čl. 6 odst. 3 této směrnice, který zejména stanoví, že plán nebo projekt, který bude mít pravděpodobně na dotčenou lokalitu významný vliv, může být povolen pouze po předběžném šetření (screening) jeho důsledků pro lokalitu (rozsudek ze dne 12. dubna 2018, People Over Wind a Sweetman, C-323/17, EU:C:2018:244, bod 28, jakož i citovaná judikatura).

32 Článek 6 odst. 3 směrnice o stanovištích rozlišuje dvě fáze. První fáze, zmíněná v první větě tohoto ustanovení, vyžaduje, aby členské státy provedly odpovídající posouzení důsledků plánu nebo projektu pro chráněnou lokalitu, pokud existuje pravděpodobnost, že tento plán nebo projekt bude mít na tuto lokalitu významný vliv. Druhá fáze, uvedená v druhé větě téhož ustanovení, která nastupuje po zmíněném odpovídajícím posouzení, podmiňuje schválení takového plánu nebo projektu tím, že nebude mít nepříznivý účinek na celistvost příslušné lokality, s výhradou ustanovení čl. 6 odst. 4 této směrnice (rozsudek ze dne 12. dubna 2018, People Over Wind a Sweetman, C-323/17, EU:C:2018:244, bod 29 a citovaná judikatura).

33 Na položenou otázku je třeba odpovědět s ohledem na tyto úvahy.

34 Zaprvé je třeba připomenout, že neexistence nepříznivého účinku na celistvost lokality ve smyslu čl. 6 odst. 3 druhé věty směrnice o stanovištích předpokládá její zachování v příznivém stavu z hlediska ochrany, což znamená trvalé zachování základních charakteristik příslušné lokality souvisejících s výskytem typu přírodního stanoviště, jehož cíl ochrany byl důvodem pro zařazení této lokality do seznamu lokalit významných pro Společenství ve smyslu této směrnice [v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 21. července 2016, Orleans a další, C-387/15 a C-388/15, EU:C:2016:583, bod 47, a citovaná judikatura, jakož i ze dne 17. dubna 2018, Komise v. Polsko (Bělověžský prales), C-441/17, EU:C:2018:255, bod 116].

35 V souladu s čl. 4 odst. 1 směrnice o ptácích označení území jako ZCHO za účelem zachování určitého druhu předpokládá trvalé zachování základních charakteristik stanoviště v příslušné lokalitě, jehož cílem, který odůvodnil označení uvedené lokality, je přežití dotčeného druhu a jeho reprodukce.

36 Ve věci v původním řízení je nesporné, jak uvádí předkládající soud a jak rovněž uvedl generální advokát v bodech 13 a 74 svého stanoviska, že cílem ochrany ZCHO je zachování nebo obnova příznivého stavu z hlediska ochrany motáka pilicha. Konkrétně ZCHO umožňuje dosáhnout tohoto cíle tím, že chráněnému druhu poskytuje stanoviště zahrnující potravní oblast.

37 Co se zadruhé týče vlivů dotčeného projektu na ZCHO, předkládající soud zdůrazňuje, že plán péče má za cíl zavést záruky spočívající v tom, že pokud jde o potravní oblast motáka pilicha, velikost lokality se v žádném okamžiku nesníží, a dokonce může dojít k jejímu zvýšení, a to i přesto, že během doby trvání dotčeného projektu nebude její část s to poskytnout mu vhodné stanoviště.

38 Článek 6 odst. 3 směrnice o stanovištích stanoví posuzovací postup, jehož účelem je s pomocí předchozí kontroly zajistit, aby plán nebo projekt, který s určitou lokalitou přímo nesouvisí nebo není pro péči o ni nezbytný, avšak bude mít pravděpodobně na tuto lokalitu významný vliv, byl schválen pouze tehdy, když nebude mít nepříznivý účinek na celistvost této lokality [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 17. dubna 2018, Komise v. Polsko (Bělověžský prales), C-441/17, EU:C:2018:255, bod 108 a citovaná judikatura].

39 Posouzení provedené podle tohoto ustanovení nesmí být nedostatečné a musí obsahovat úplná, přesná a konečná zjištění a závěry umožňující rozptýlit jakoukoli důvodnou vědeckou pochybnost o účincích prací plánovaných v dané chráněné lokalitě (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 12. dubna 2018, People Over Wind a Sweetman, C-323/17, EU:C:2018:244, bod 38, jakož i citovaná judikatura).

40 Okolnost, že odpovídající posouzení důsledků plánu nebo projektu pro příslušnou lokalitu má být provedeno na základě uvedeného ustanovení, implikuje, že musí být s přihlédnutím k nejlepším vědeckým poznatkům v dané oblasti identifikovány všechny stránky plánu nebo dotčeného projektu, které mohou samostatně nebo v kombinaci s jinými plány nebo projekty ovlivnit cíle ochrany této lokality [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 17. dubna 2018, Komise v. Polsko (Bělověžský prales), C-441/17, EU:C:2018:255, bod 113 a citovaná judikatura].

41 Z vědeckého hlediska nesmí přetrvávat žádná důvodná pochybnost o neexistenci škodlivých dopadů na celistvost příslušné lokality k datu přijetí rozhodnutí o schválení projektu [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 17. dubna 2018, Komise v. Polsko (Bělověžský prales), C-441/17, EU:C:2018:255, bod 120 a citovaná judikatura].

42 V projednávaném případě z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že zaprvé předkládající soud konstatuje přímou a trvalou ztrátu ploch stanoviště vhodného pro motáka pilicha v rozsahu 9 hektarů. Zadruhé lesní plocha, která má být vykácena za účelem výstavby větrných turbín a infrastruktury, odpovídá snížení v rozsahu 41,7 hektaru stanoviště v této lokalitě. Zatřetí část lokality, jež není k dispozici během projektu, by mohla dosáhnout 162,7 hektaru. Začtvrté je třeba rovněž přihlédnout k tomu, že v průběhu fáze vývoje dotčeného projektu by se lesní plochy s otevřenými korunami, které představují jednu ze základních charakteristik potravní oblasti chráněného druhu, stále zmenšovaly.

43 V této souvislosti Soudní dvůr již rozhodl, že pokud existuje nebezpečí, že plán nebo projekt, který s určitou lokalitou přímo nesouvisí nebo není pro péči o ni nezbytný, může ohrozit cíle ochrany této lokality, musí být na něj pohlíženo jako na plán nebo projekt, který bude mít pravděpodobně významný vliv na tuto lokalitu. Posouzení zmíněného nebezpečí musí být provedeno zejména ve světle zvláštních vlastností a podmínek životního prostředí lokality dotčené takovým plánem nebo projektem (v tomto smyslu rozsudky ze dne 15. května 2014, Briels a další, C-521/12, EU:C:2014:330, bod 20 a citovaná judikatura, jakož i ze dne 21. července 2016, Orleans a další, C-387/15 a C-388/15, EU:C:2016:583, bod 45).

44 Pokud jde zatřetí a v poslední řadě o typ opatření, která jsou učiněna součástí projektu podle plánu péče, aby zmírnila účinky projektu, spočívají tato opatření zaprvé v obnově ploch rašelinišť a mokrých vřesovišť o rozloze 41,2 hektaru (z nichž 14,2 hektaru se nachází ve vzdálenosti 250 metrů od větrné turbíny), a zadruhé v zajištění pro motáka pilicha a jiná zvířata nacházející se na území optimálního stanoviště během doby trvání projektu zejména vykácením a nahrazením stávajícího lesa s uzavřenými korunami na ploše 137,3 hektaru, který se na ní nachází, aby byla v konečném důsledku zajištěna existence oblasti s otevřenými korunami.

45 Předkládající soud poukazuje na okolnost, která by podle něho mohla být rozhodujícím faktorem pro odpověď na jeho otázku v tom, že rozlišuje okolnosti věci v původním řízení od okolností, které vedly k vydání rozsudků ze dne 15. května 2014, Briels a další (C-521/12, EU:C:2014:330), jakož i ze dne 21. července 2016, Orleans a další (C-387/15 a C-388/15, EU:C:2016:583).

46 Péče o ZCHO za účelem zachování přírodního stanoviště motáka pilicha je tak prováděna „dynamicky“ v tom smyslu, že plochy vhodné pro toto stanoviště se mění geograficky a v čase, a to v závislosti na této péči.

47 Jak k tomuto uvedl generální advokát v bodě 58 svého stanoviska, z čl. 6 odst. 3 a 4 směrnice o stanovištích, jakož i ze související judikatury Soudního dvora vyplývá, že je nutné rozlišovat mezi ochrannými opatřeními, která jsou součástí projektu a jejichž účelem je předcházet přímým škodlivým účinkům způsobeným tímto projektem nebo takové účinky omezit, s cílem ujistit se, že tento projekt nebude mít nepříznivý účinek na celistvost lokality, a která spadají pod odstavec 3 tohoto článku, na straně jedné a na straně druhé opatřeními, která ve smyslu odstavce 4 tohoto článku nepříznivé účinky uvedeného projektu na chráněnou lokalitu kompenzují a nemohou být v rámci posuzování důsledků téhož projektu zohledněna (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 15. května 2014, Briels a další, C-521/12, EU:C:2014:330, body 28 a 29; ze dne 21. července 2016, Orleans a další, C-387/15 a C-388/15, EU:C:2016:583, bod 48, jakož i ze dne 26. dubna 2017, Komise v. Německo, C-142/16, EU:C:2017:301, body 34 a 71).

48 V projednávaném případě ze zjištění předkládajícího soudu vyplývá, že určité části ZCHO by v případě dovršení projektu již nebyly s to poskytnout vhodné stanoviště, avšak plán péče by měl za cíl zajistit, aby část ZCHO, která může poskytnout vhodné stanoviště, nebyla zmenšena, a případně mohla být i zvětšena.

49 Za těchto podmínek, jak uvedl generální advokát v bodě 71 a následujících svého stanoviska, ačkoliv se okolnosti věci v původním řízení liší od okolností, které vedly k vydání rozsudků ze dne 15. května 2014, Briels a další (C-521/12, EU:C:2014:330), jakož i ze dne 21. července 2016, Orleans a další (C-387/15 a C-388/15, EU:C:2016:583), tyto okolnosti jsou podobné v tom, že v okamžiku posouzení důsledků plánu nebo projektu pro dotčenou lokalitu vycházejí z totožného předpokladu budoucích výhod, které zmírní účinky větrné farmy na tuto lokalitu, třebaže uvedené výhody nejsou mimo jiné jisté. Závěr vyplývající z těchto rozsudků lze tudíž vztáhnout i na takové okolnosti, jako jsou okolnosti dané ve věci v původním řízení.

50 V tomto ohledu Soudní dvůr již rozhodl, že opatření předvídaná v určitém projektu, jejichž cílem je kompenzovat nepříznivé účinky tohoto projektu, nemohou být v rámci posuzování důsledků uvedeného projektu podle čl. 6 odst. 3 směrnice o stanovištích zohledněna (rozsudky ze dne 15. května 2014, Briels a další, C-521/12, EU:C:2014:330, bod 29, jakož i ze dne 21. července 2016, Orleans a další, C-387/15 a C-388/15, EU:C:2016:583, bod 48).

51 Takové opatření může být při příslušném posuzování zohledněno pouze v případě, že existuje dostatečná jistota, že určité opatření účinně přispěje k zamezení nepříznivého účinku, a zaručí, že neexistuje žádná důvodná pochybnost o tom, že projekt nebude mít nepříznivý účinek na celistvost příslušné lokality (v tomto smyslu rozsudek ze dne 26. dubna 2017, Komise v. Německo, C-142/16, EU:C:2017:301, bod 38).

52 Případné pozitivní účinky budoucího vytvoření nového stanoviště, které má kompenzovat ztrátu plochy a kvality tohoto typu stanoviště v chráněné lokalitě, lze přitom zpravidla jen stěží s jistotou předvídat nebo jsou viditelné až později (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 21. července 2016, Orleans a další, C-387/15 a C-388/15, EU:C:2016:583, body 52 a 56, jakož i citovaná judikatura).

53 Je třeba zdůraznit, že zdrojem nejistoty není okolnost, že stanoviště dotčené v původním řízení se neustále mění a že tato lokalita vyžaduje „dynamickou“ péči. Tato nejistota vyplývá naproti tomu z identifikace nepochybného či potenciálního nepříznivého účinku na celistvost dotyčné lokality jakožto stanoviště a potravní oblasti, a tedy na jednu ze základních charakteristik této lokality, jakož i ze zahrnutí do posouzení důsledků budoucích výhod vyplývajících z přijetí opatření, která jsou ve fázi tohoto posouzení pouze možná, neboť jejich provedení není ještě dokončeno. Z tohoto důvodu a s výhradou ověření, která musí provést předkládající soud, nemohly být uvedené výhody předvídány s požadovanou jistotou v okamžiku, kdy orgány povolily dotčený projekt.

54 Výše uvedené úvahy jsou potvrzeny okolností, že čl. 6 odst. 3 směrnice o stanovištích zahrnuje zásadu obezřetnosti a umožňuje účinně předcházet nepříznivému účinku zamýšlených plánů nebo projektů na celistvost chráněných lokalit (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 15. května 2014, Briels a další, C-521/12, EU:C:2014:330, bod 26, jakož i citovaná judikatura).

55 Konečně je třeba připomenout, že podle čl. 6 odst. 4 směrnice o stanovištích platí, že pokud navzdory negativnímu výsledku posouzení uskutečněného podle první věty čl. 6 odst. 3 směrnice o stanovištích musí být určitý plán nebo projekt z naléhavých důvodů převažujícího veřejného zájmu, včetně důvodů sociálního a ekonomického charakteru, přesto uskutečněn a není-li k dispozici žádné alternativní řešení, zajistí dotyčný členský stát veškerá kompenzační opatření nezbytná pro zajištění ochrany „celkové soudržnosti sítě Natura 2000“.

56 Příslušné vnitrostátní orgány proto mohou v tomto kontextu udělit povolení na základě čl. 6 odst. 4 uvedené směrnice pouze tehdy, jsou-li splněny v něm stanovené podmínky (rozsudek ze dne 21. července 2016, Orleans a další, C-387/15 a C-388/15, EU:C:2016:583, bod 63, jakož i citovaná judikatura).

57 Z toho vyplývá, že je třeba na položenou otázku odpovědět tak, že článek 6 směrnice o stanovištích musí být vykládán v tom smyslu, že pokud má být projekt realizován v lokalitě určené k ochraně a zachování druhů, jejíž rozloha vhodná k uspokojení potřeb chráněného druhu se v průběhu času mění, a pokud takový projekt bude mít za následek, že některé části této lokality dočasně či trvale již nebudou s to poskytnout stanoviště vhodné pro dotčený druh, nelze okolnost, že tento projekt obsahuje opatření, jejichž cílem je zajistit – po provedení odpovídajícího posouzení důsledků uvedeného projektu a po dobu trvání uvedeného projektu – aby část uvedené lokality, která může v praxi poskytnout vhodné stanoviště, nebyla zmenšena, a případně mohla být zvětšena, zohlednit pro účely posouzení, které musí být provedeno podle odstavce 3 tohoto článku a jehož cílem je zajistit, aby dotčený projekt neměl nepříznivý účinek na celistvost dotyčné lokality, avšak případně spadá pod odstavec 4 téhož článku.

K nákladům řízení

58 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (druhý senát) rozhodl takto:

Článek 6 směrnice Rady 92/43/EHS ze dne 21. května 1992 o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin musí být vykládán v tom smyslu, že pokud má být projekt realizován v lokalitě určené k ochraně a zachování druhů, jejíž rozloha vhodná k uspokojení potřeb chráněného druhu se v průběhu času mění, a pokud takový projekt bude mít za následek, že některé části této lokality dočasně či trvale již nebudou s to poskytnout stanoviště vhodné pro dotčený druh, nelze okolnost, že tento projekt obsahuje opatření, jejichž cílem je zajistit – po provedení odpovídajícího posouzení důsledků uvedeného projektu a po dobu trvání uvedeného projektu – aby část uvedené lokality, která může v praxi poskytnout vhodné stanoviště, nebyla zmenšena, a případně mohla být zvětšena, zohlednit pro účely posouzení, které musí být provedeno podle odstavce 3 tohoto článku a jehož cílem je zajistit, aby dotčený projekt neměl nepříznivý účinek na celistvost dotyčné lokality, avšak případně spadá pod odstavec 4 téhož článku.

Podpisy.